

MARKS, DANAS I OVDE

VREME IDEOLOŠKE (ZLO)UPOTREBE MARKSOVOG DELA JE PROŠLO. PROLAZI I VREME PRIMITIVNOG ANTIKOMUNIZMA U ZEMLJAMA U KOJIMA JE MARKSOVA MISAO DEцениЈАМА BILA BITAN DEO ZVANIČNE IDEOLOGIJE. OVO IZDANJE MOŽE DA POKAŽE DA LI JE DOŠLO VREME RACIONALNOG KRITIČKOG ODNOSA PREMA MARKSOVOM DELU, A PRIJEM U INTELEKTUALNOJ JAVNOSTI BIĆE TEST KULTURNE ZRELOSTI I OTVORENOSTI DRUŠTVA ZA ISTINSKE LJUDSKE VREDNOSTI

Piše: BOŽIDAR JAKŠIĆ

Pre više decenija, sedamdesetih godina prošlog veka, zapisao sam: "Čini se da je Engels bio u pravu kada je u predgovoru za treće izdanje ovaj Marksov rad ocenio kao 'izvanredno razumevanje žive istorije dana', kao 'jasno pronicanje u događaje kada se oni odigravaju.'" U predgovoru za američko izdanje *Osamnaestog brimera*, prevodilac Donald Delilo 12. septembra 1897. godine piše da je reč o najdubljij i briljantnoj monografiji Karla Marksa i najboljem do tada napisanom radu o filozofiji istorije. Nesumnjivo tačnu Engelsovu opasku, skoro vek kasnije dopunjuje druga, takođe tačna opaska Herberta Markuzea: "Marksova analiza razvoja revolucije od 1848. ka autoritarnoj vladavini Luja Bonaparte anticipira dinamiku kasnoburžoaskog društva: društva koje je na osnovi svoje vlastite strukture vodilo ukidanju svoga liberalnog perioda."

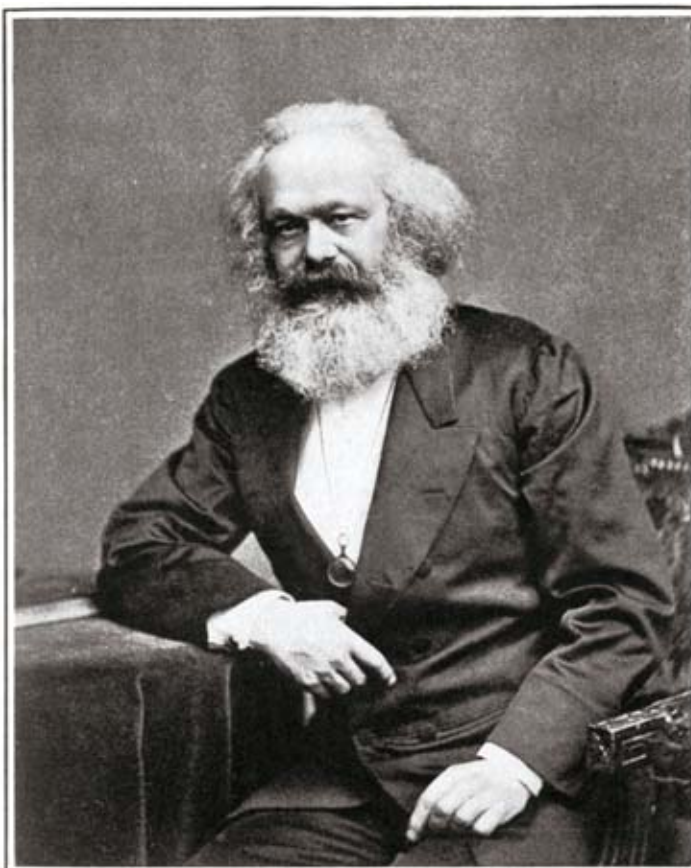
Osamnaesti brimer nije nikakva "sveta knjiga" i ne bi bilo ništa pogrešnije nego je čitati na taj način držeći svaki Marksov iskaz nepogrešivim. To je pre svega podsticajno delo koje i danas otkriva nove mogućnosti ljudskog mišljenja. Na primer, kada se čitalac u dvadeset prvom veku suoči s Marksovim izrazom "parlamentarni kretizam", ne mora ni znati *na koga* je autor

KARL MARKS: OSAMNAESTI BRIMER LUJA BONAPARTE

PREVOD: HUGO KLAJN

PRIREDIO I POGOVOR NAPISAO: DR BOŽIDAR JAKŠIĆ

BIBLIOTEKA: DRUŠTVO I NAUKA

mislio, ali će veoma lako razumeti *na šta* je mislio. Drugi primer je još upečatljiviji. Jedna od najčešće citiranih Marksovih rečenica je: "Hegel negde primećuje da se sve velike svetsko-istorijske činjenice i ličnosti pojavljuju tako reći dva puta. On je zaboravio da doda: jedanput

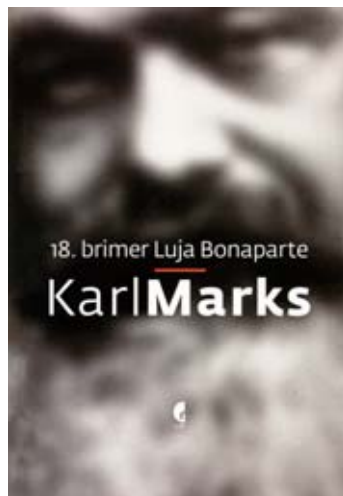
kao tragedija, drugi put kao farsa." Današnji čitalac može s pravom primetiti – i Marks je ponešto zaboravio da doda – istorija se ne ponavlja uvek kao farsa: pojedini narodi ponavljaju je kao opetovanu tragediju. Tomovi su napisani o tome šta je rušenje Berlinskog zida značilo za

Nemce, za Nemačku, za zemlje tzv. realnog socijalizma. Rasprave o pokrenutim pitanjima zasigurno dugo neće biti okončane. Ali, jedno je sigurno, taj istorijski događaj bio je čin oslobađanja misli *jednog* Nemca – Karla Marksa – od doktrinarnih stega i okova "staljinističkog pozitivizma". Tamo gde je ta misao (zlo) upotrebljena kao zvanična državna ideologija, zarobljena u okoštale fraze i dogmatsko ruho nestala je u pepelu raspadnutog sistema koji je iscrpeo sve svoje istorijske potencijale i jednostavno se urušio. Tom rušenju je značajnije doprinela činjenica da je postao istorijski suvišan, nego svi pritisci konkurentskih sistema. Mnogi ketmani, koji su glumili ubeđene marksiste, preko noći su zaboravili svoj "marksizam". U nastojanju da što pre zaborave i u javnosti zabašure svoje služenje totalitarnim vlastima u svojim zemljama i oveštaloj ideologiji koja nije podrazumevala nikakav lični intelektualni napor – dovoljne su bile četiri crte istorijskog i dijalektičkog marksizma – postali su ogorčeni kritičari Marksa i marksizma. Prilagođavali su se novim okolnostima, prihvatili neke druge, isto tako, retrogradne ideologije – pre svih nacionalističke i neoliberalne – ili crkvene dogme, a Marksa su bacili na "smetlište istorije". Postali su "šverceri vlastitog života", "perači vlastitih biografija". Ne treba ih ni suviše osuđivati; Marksu su napravili veliku uslugu. Otvorili su mogućnost, koja

je uvek postojala za razumne ljude, da se Marksovima idejama bave bez ideoloških predrasuda i "zadataka", da Marksova misao bude deo opšteg dobra čovečanstva, kao i misao bilo kog drugog filozofa.

Sloterdajk ostavlja otvorenim pitanje da li je Marksova sugestija o ponavljanju istorije tačna "...kada je reč o složenosti naših današnjih iskustava stvarnosti". Njegova suzdržanost je nesumnjivo opravdana, ali na drugo, ne manje značajno pitanje može li *Brimer* poslužiti kao ključ za uspešnu kritiku savremenog društva, odgovor bi svakako mogao biti pozitivan. Čitanje *Brimera* u savremenom ključu pretpostavlja mogućnost širokog razumevanja istorijskih procesa dugog trajanja. Ako u Pakistanu opominju političare da ne smeju da liče na Luja Bonaparta, ako u Sjedinjenim Državama pišu o 18. brimeru Džordža Buša, Regana, Klintona, a danas i Obame, ako crte Bonapartine vladavine ozbiljni čitaoci nalaze u upravljanju državom Margaret Tačer i Tonija Blera, a o Berlusconiju i Sarkoziju da se i ne govori, otvara se pitanje da li se Marksov analitički model može primeniti i na balkanske vladavine u drugoj polovini dvadesetog i prvoj deceniji dvadeset prvog veka?

Ako se prethodno pomenuta Markuzeova opaska da Marksova analiza u *Brimeru* anticipira dinamiku kasnoburžoaskog društva može odnositi i na neoliberalni divlji kapitalizam u novostvorenim balkanskim državama krajem dvadesetog i početkom dvadeset prvog veka, na postavljeno pitanje se može pozitivno odgovoriti. Taj pozitivni odgovor olakšava činjenica da su vođe naroda u novostvorenim balkanskim državama izašli su iz šinjela jednog maršala. Onaj među njima kojem su u naručje pali Brijuni mogao je i preuzimao je čitavu lepezu teatralnih nastupa od mundira do "govora tela" i to je i uradio. Drugi nisu mogli ili nisu bili spremni da preuzmu te manire. Ali i taj koji je od maršala preuzeo farsičnu teatralnost, ali i drugi mali balkanski "Napoleoni" koje su na površinu izbacili valovi populizma, zaogrnuti nacionalnim zastavama i drugim nacionalnim i

verskim znamenjima, bili su nedorasli izazovima vremena. Oslanjali su se na gomilu "polusveta" među akademikima, književnicima, žurnalistima, saobraćajnim milicionerima i magacionerima koji su se umišljeno "naduli do državnika" nepostojećih ili tek samoproglašanih država, gomilu polusveta kojoj je lakše bilo izbaciti suseda iz stana nego praviti vlastitu kuću. Pljačkali su i stvarali jedan soj društveno neodgovornih tajkuna čije su pljačkaške pohode na siromašno stanovništvo "pokrivali" gomilom mutnih rabota, ponekad zaogrnutih i plaštom zakona. A taj soj novopečenih bogataša koji su našli svoja mesta na listama najbogatijih ljudi u svetu su tu "političku", a zapravo mafioznu zaštitu izdašno plaćali. Ta osovina, ta spregra "vođa" i "tajkuna" ugrožavala je sve oko sebe, uključujući i vlastite narode, tvrdeći da su njihove nacije ugrožene. Tvrdo su stajali "na liniji odbrane nacionalnih interesa" i što su tvrde na toj "liniji" stajali to su više ugrožavali nacionalne interese koje su navodno branili. Pretvarali su nacionalna osećanja u profesiju gomile polusveta, koja se dokopala mogućnosti da nekažnjeno pljačka i ubija u ime ostvarenja visokih nacionalnih ciljeva. Te male nacionalne vođe, nedorasle izazovima vremena, "naduvene do državnika", uživale su u svojim novoustanovljenim državama i "novonastalim nacijama". Balkanske Bonaparte su farsično igranje državničkih uloga pretvorili u tragediju svih balkanskih naroda koji su bili žrtve rata. Ako ih prirodna smrt u tome nije preduhitrla,

završavali su ili bi završavali pred Haškim tribunalom.

Kada Marks piše o "bezočno otvorenoj vladavini sablje i mantije", današnji čitalac u novostvorenim balkanskim državama sa iskustvom iz devedesetih godina prošlog veka može samo da doda "i sablje i ahmedije". Može takođe lako da prepozna političke optužbe u stilu "puze pred inostranstvom", "preteruju u nacionalnom osećanju". Mora mu se učiniti veoma poznatim tekst "vođe su imale zadovoljstvo da svoj 'narod' mogu da optužuju zbog dezertiranja, a narod pak zadovoljstvo da svoje vođe optužuje zbog prevare". Kako se sve stranke u tim državama predstavljaju kao demokratske, Marks današnjem čitaocu može došapnuti: "Nijedna partija ne preuveličava svoja sredstva više nego demokratska, nijedna se lakomislenije ne vara u pogledu situacije". A šta tek reći o partiji koja optužuje, pretili i proklinje svoje političke suparnike, a zapravo "svoje sadašnje poraze izravnavaju predskazivanjem budućih pobjeda", ili o partiji koja pušta "da se probuđene narodne strasti istroše u ponovnoj provizornoj glasačkoj igri... da izvetri u sitnim intrigama, šupljim deklaracijama i prividnim pokretima, da... dobije sentimentalno-razvodnjavajući komentar, da od zahteva za izbore pravi prvoaprilsku šalu"! Ne čini li mu se poznatim da "Bura u parlamentu postaje bura u čaši vode, borba postaje intriga, sukob – skandal"? Prepoznaje li partije koje "odvraćaju pažnju nacije drugostepenim borbama između sebe"? Današnji balkanski čitalac, "okružen herojima bez junačkih dela", će lako prepoznati svog ratnog vođu – a svi su se predstavljali i bili predstavljani kao "faktori mira na Balkanu" – kao nekog ko je koncentrisao "svu izvršnu vlast u svojoj osobi", postavljalo za ministre "sve sasvim nepoznate i beznačajne ličnosti", pa su ti ministri "bili prosti statisti". S istom lakoćom će razumeti o čemu je reč kada pročita: "u ministarstva, na vrhove administracije i vojske gura se gomila dripaca, i o najboljem od njih može se reći da se ne zna otkuda dolazi; bučna, ozloglašena,

pljačkaška boema", kada u današnje vreme čuje za "povišenje činovničkih plata... i stvaranje novih sinekura", kada sazna da "predmetom kupovine postaje svaki položaj u vojsci i vladinom aparatu". Zar je onda čudno što se građanima državna mašinerija, taj "strahoviti parazitski organizam" i "prekomerna birokratija", čini profanisanom, "u isto vreme i odvratnom i smešnom"?

Prepoznaće i "šuplji patos" političkog govora, "detinjasto neozbiljne predloge da stekne popularnost", na primer, cenom hleba od tri dinara, ili podelom virtuelnih hiljadu evra svakom punoletnom građaninu, osnivanje banaka koje bi "davale zajmove na reč", stavljanje u izgled masi "dobijanje novca na poklon i na zajam". Tu finansijsku "naku" lumpenproletarijata današnje banke i velike korporacije su dovele do savršenstva pjarovskim sloganom: "uđeš, izadeš i gotovo!" A tek igre na sreću! Obećavajući nepostojeće zlatne poluge, Bonaparta je građanima izvlačio i poslednji realni franak iz džepova, a štampao je i desetine lozova sa istim brojem. To su ipak dečije igre spram današnjih mahinacija zloupotrebom modernih tehnologija, igara na sreću i tzv. "reality showsa".

Kada pročita da su "seljaci pridavljani, više no ikad, s jedne strane niskim cenama žita, s druge strane sve većim poreskim opterećenjem", a učitelji izloženi hajci, "postadoše potčinjeni sveštenicima", da je moguće "gospodarenje *popova* kao sredstvo vladanja", da i nesretni parohijski sveštenik "ostaje samo još miropomazano njuškalo zemaljske policije", sve će mu to izgledati veoma poznato. Tom čitaocu je takođe iz svakodnevnog iskustva poznato surovo postupanje prema sopstvenoj štampi "osude na nedostižne sume novca" koje su "začuđavali celu Evropu".

Marks ima izvesne rezerve prema neposrednom izboru predsednika i predsedničkom tipu republikanske vladavine, jer koncentriše moć u rukama predsednika, na račun narodnog predstavništva, u skupštini. Savremenom čitaocu u Srbiji, na primer, ostaje misaoni eksperiment

da odgoneta šta bi Marks napisao o republici koja ima politički jakog predsednika, slabu skupštinu, još slabiju vladu, ali i prestolonaslednika s Krunskim savetom i embrionalnim oblikom "civilne liste". Da li je to farsa ili katastrofa – izrazi koje Marks pominje u pasusu o dvostrukom pojavljivanju istorijskih događaja – ostaje mu da nagađa. Ljudima koji su preživeli dvadeseti vek teško je, i pored najbolje volje, da podele Marksovo optimističko uverenje o velikom unutrašnjem kritičkom potencijalu proleterskih revolucija u kojima su učestvovali ili im bili svedoci. Njegovu procenu mogućnosti proleterskih revolucija vreme nije, blago rečeno, potvrdilo. Naime, njegova vizija stalnog unutrašnjeg kritičkog preispitivanja proleterske revolucije, i realni tokovi revolucija koje su sebe proglašavale socijalističkim i proleterskim

– najblaže rečeno – znatno se razlikuju. Suprotstavljajući proleterske buržoaskim revolucijama Marks piše: "Buržoasko revolucije, kao što su one iz 18. veka, jure brzo od uspeha do uspeha; njihovi dramatični efekti nadmašuju jedni druge, ljudi i stvari izgledaju uokvireni plamenim briljantima, ekstaza je duh svakoga dana; ali one su kratkog veka, brzo dostižu svoj vrhunac, i dug mamurluk obuzima društvo pre nego što nauči da trezveno usvaja rezultate svog perioda, Sturm und Drang-a (poleta i prodora). Naprotiv, proleterske revolucije, kao što su revolucije 19. veka, stalno kritikuju same sebe, neprestano se prekidaju u svom sopstvenom toku, vraćaju se na ono što je prividno svršeno da bi ga iznova otpočele, svirepo-temeljno ismevaju polovičnosti, slabosti i kukavnosti svojih prvih pokušaja; one kao

da svoga protivnika obaraju samo zato da bi on iz zemlje crpao nove snage i moćnije se ispravljao prema njima; one stalno iznova uzmiču pred neodređenom gorostasnošću svojih sopstvenih ciljeva sve dok se ne stvori situacija koja onemogućava svaki povratak, i dok same okolnosti ne uzviknu: Hic Rhodus, hic salta!" Pre svega, bile su to više *seljačke* nego *proleterske* revolucije. Bile su predvođene grupama i pojedincima – "velikim vođama", kao što su Lenjin, Staljin, Mao Cedung, Ho Ši Min, Josip Broz, Fidel Kastro – čija je "volja za moć" daleko nadmašivala njihova eventualna marksistička uverenja i ideologije. Te – bez ironije rečeno – značajne ličnosti svojih zemalja bile su bliže nećaku (Luju Bonaparti) nego stricu (Napoleonu I). Rodos nije bio tamo gde su bile "proleterske revoluci-

je" dvadesetog veka. Bio je suviše daleko da bi se napravio bilo kakav ozbiljniji "skok" u budućnost. Vreme ideološke (zlo)upotrebe Marksovog dela je prošlo. Prolazi i vreme primitivnog antikomunizma u zemljama u kojima je Marksova misao decenijama bila bitni deo zvanične ideologije. Ovo izdanje može da pokaže da li je došlo vreme racionalnog kritičkog odnosa prema Marksovom delu, a prijem u intelektualnoj javnosti biće test kulturne zrelosti i otvorenosti društva za istinske ljudske vrednosti. A odgovor na pitanje zašto čitati *Brimer* je jednostavan – *De te fabula narratur*, dragi budući balkanski čitaocē. *Brimer* će ti pomoći da prosudiš ko te "vodi", s kim si, gde si i šta ti se dešava.

(Odlomak iz pogovora knjige
18. *brimer Luja Bonaparte;*
oprema i skraćena redakcijski)

RADNO MESTO POD SUNCEM – RADNIČKE BORBE U SRBIJI

PRIREDIO: NEBOJŠA POPOV

BIBLIOTEKA: DRUŠTVO I NAUKA

SAIZDAVAŠTVO SA ZADRUGOM RES PUBLICA

Radno mesto pod suncem je zbornik tekstova objavljenih tokom poslednjih desetak godina u časopisu "Republika" pod uredništvom Nebojše Popova. Njihov zajednički imenitelj jeste pitanje položaja radnika i statusa elementarnog ljudskog prava, prava na rad, u kontekstu postpetooktobarske Srbije. Konkretna slučaj koji se hronološki obrađuje u većem delu tekstova i na najbolji način ilustruje položaj radnika i aktuelni socijalni i privredni ambijent u Srbiji, jeste slučaj zrenjaninske "Jugoremedije". U sporu oko privatizacije ovog preduzeća suprotstavljene strane su radnici akcionari koji se bore za svoja radna mesta i opstanak firme, a s druge strane vlast koja silom nametane priva-

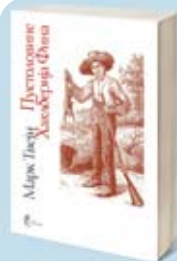
tizacije rizikuje propast preduzeća, lišavanje radnih mesta i gašenje proizvodnje. Namera ove knjige, poručuje Nebojša Popov, jeste da pokrene pitanja koja su životno važna za sudbinu zemlje, kao što su: kakve su, i čije, odgovornosti za pokretanje rata, zločina i pljačke, masovno sejanje smrti, ali i za razaranje privrede, društva i kulture i uskraćivanje prostora za život; kako ljudi postaju "topovsko mesto", "glasački materijal" ili "stečajna masa", a kako nastaju autonomne ličnosti i slobodni građani i zašto se tako malo pažnje posvećuje borbi za život samih radnika. Kada je reč o iskustvu "Jugoremedije", ovom knjigom pokreću se i pitanja o važnosti profitabilnosti grana privrede (farmacije), regionalne privredne i kulturne tradicije, o ulozi žena koje čine većinu radne snage i neposrednih aktera zbivanja, kao i pitanja o interesnoj, ideološkoj i političkoj homogenosti, solidarnosti i političkoj organizovanosti različitih društvenih grupa, slojeva i klasa.

MARK TVEJN: PUSTOLOVINE HAKLBERIJA FINA

PREVOD: MILAN MILETIĆ

BIBLIOTEKA: KNJIŽEVNI GLASNIK

KOLEKCIJA: GLASOVI SVETA

Prošle godine svet je slavio dvostruku godišnjicu koja se odnosi na najslavnijeg američkog spisatelja – stogodišnjicu smrti Marka Tvena i 125 godina od prvog izdanja njegovog po opštem sudu najuspelijeg ostvarenja, romana *Pustolovine Haklberija Fina*. Ove godine Službeni glasnik je srpskim čitaocima priredio jedno izdavačko iznenađenje – novi prevod ovog Tvenovog romana. Novi prevod nekog klasičnog dela svetske književnosti jeste kulturni događaj u svakoj sredini, a pojava *Haklberija Fina* u novom i svežem jezičkom ruhu, za koje je ovoga puta zaslužan prevodilac Milan Miletić, i više je od toga. Ovaj prevod predstavlja događaj ne samo za akademsku publiku koja se i inače bavi klasicima, već i poslasticu za sve istinske ljubitelje književnosti, svih obrazovnih profila i uzrasta – novim izdanjem njima se pruža prilika da još jednom zavire u vedar i začarani svet Tvenovog "večitog detinjstva". Od bezbroj rečenica o značaju i veličini Marka Tvena, jedna od najtačnijih je ona da je Tven svojim pričama – lečio svet od tuge. A ponajviše *Tomom Sojerom* i *Haklberijem Finom*. Verovatno im se otud čitaoci tako rado i često vraćaju. Dakle, pročitajte (ponovo) ovu knjigu. Plovidba Misisipijem sa Hakom i Džimom su odličan izbor za dugo, toplo leto pred vama. Na koricama ovog izdanja, uostalom, istaknut je i zvaničan poziv: "U pustolovine sa smehom i protiv zla!"

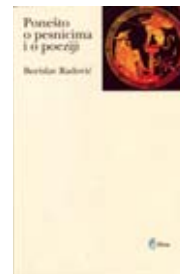

BORISLAV RADOVIĆ: PONEŠTO O PESNICIMA I POEZIJI

BIBLIOTEKA: UMETNOST I KULTURA

EDICIJA: PEŠČANA KNJIGA

Borislav Radović (1935) jedan je od najznačajnijih srpskih pesnika XX veka. Na književnoj sceni pojavio se 1956. godine sa zbirkom pesama *Poetičnosti*, da bi vremenom postao jedan od najizrazitijih predstavnika kruga "pesnika kulture" kojem su pored njega pripadali još Ivan V. Lalić i Jovan Hristić. Svoje iskustvo pisanja, čitanja i prevođenja poezije sabrao je u esejističkim knjigama, među kojima su *Rvanje s anđelom i drugi zapisi* (1996), *O pesnicima i poeziji* (2001), *Čitajući Vergilija* (2005) i *Još o pesnicima i poeziji* (2007). Radovićeve najnovije knjige *Ponešto o pesnicima i poeziji*, koju je upravo objavio Službeni glasnik, predstavlja autorski izbor eseja objavljenih u prethodnim esejističkim zbkama. Tako su se u koricama ove knjige našla Radovićeve promišljanja smisla poezije, njenog mesta u svetu i veštine pesničkog umeća, zatim eseji posvećeni poeziji Sen-Džon Persa i Bodelera koje je prevodio, sudbini Ezre Paunda i pesnicima uhvaćenim u vrtlog istorije, svojim savremenikima Vasku Popi, Ivanu V. Laliću i Jovanu Hristiću, osvrtni na klasične teme, beleške uz čitanje Vergilija i Homera i drugo. Erudita i posvećenik, Borislav Radović se i ovom knjigom ponovo potvrđuje kao jedan od najsuptilnijih i najboljih esejista u našoj književnosti.

RADOVAN POPOVIĆ: MIHIZ – ODGONETANJE JEDNOG ŽIVOTA

KOLEKCIJA: NIZ (ODABRANA DELA)

Poslednja u nizu biografskih naslova istaknutog publiciste Radovana Popovića posvećenih velikanima naše kulture, bavi se životom i ličnošću Borislava Mihajlovića Mihiza. Na osnovu autobiografskih beležaka, sećanja savremenika, dostupnih arhivalija i prepiske, Popović rekonstruiše Mihizov životni put, od Iriga, gde je rođen 1922. godine, preko Sremskih Karlovaca, gde je pohađao gimnaziju, do dolaska u Beograd tokom ratnih godina i poratnih studentskih godina provedenih na adresi Simina 9a gde će se okupljati neki od najdarovitijih ljudi njegove generacije, da bi zatim pratio njegov višedecenijski kritičarski, spisateljski, dramaturški, urednički, polemički i politički angažman, sve do smrti 1997. godine. Bibliografija ostvarenih dela Borislava Mihajlovića Mihiza ne kazuje dovoljno o njegovom značaju za srpsku kulturnu scenu i uticaju koji je izvršio na njene protagoniste. Jednom prilikom, Mihiz je o sopstvenom mestu unutar srpske kulture izrekao sud koji će se, kao što je to najčešće u njegovom slučaju bilo, postaviti kao najprecizniji: "Jedan objektivni čitalac, idealno objektivni, ako takav može da postoji, verovatno bi tvrdio da je Mihiz bio više ličnost no trajna literarna vrednost, da je bio više pojava i temperament no pravi pisac..." Ali kakva je to bila ličnost, i kakav je to bio temperament! Upravo o tome svedoči i ova Popovićeve knjiga.

ALEKSANDRA SANJA MARKOVIĆ: ULICA KOJU VOLIM

BIBLIOTEKA: KNJIŽEVNE NAUKE, UMETNOST I KULTURA

EDICIJA: ŽIVOTOPIS

Knjiga *Ulica koju volim* predstavlja zbirku tekstova objavljenih u istoimenoj rubrici dnevnog lista "Politika" u kojoj je novinarka Aleksandra Marković anketirala poznate Beograđanke i Beograđane o njihovoj najdražoj beogradskoj ulici. Među anketiranim su se, pored ostalih, našli Zdravko Čolić i Ana Ivanović, Ljubivoje Ršumović i Goran Marković, Isidora Bjelica i Jovan Ćirilov, Borka Pavićević i Ivica Dačić, Raša Popov i Zdravko Šotra, Nenad Prokić i Uroš Đurić, Milorad Pavić i Momo Kapor, Rambo Amadeus i Srđan Dragojević, ukupno oko 400 imena beogradskog javnog života koji su pričajući o ulici koju vole postajali vodiči kroz jednu zanimljivu, privatnu topografiju Beograda. O njihovim iskazima akademik Ljubomir Simović u predgovoru knjige je zapisao: "Kroz svaku ulicu nas vodi poseban vodič, koji nam ne dopušta da pored neke karakteristične fasade, pored nekog lepog balkona, pored neke znamenite kafane, stare firme ili radionice, pored neke karijatide ili nekog reljefa, prođemo a da ih u žurbi ne primetimo. Ovi vodiči različitih godina i profesija, različitih iskustava, znanja i senzibiliteta, vode nas kroz različite ulice i pričaju nam različite priče. Ali kao što se sve te različite ulice spajaju u jedinstven grad, tako se i te različite priče o njima sklapaju u jedinstvenu sliku toga grada podignutog na stavama dveju velikih reka i na nekoliko bregova. Zahvaljujući ličnom doživljaju tih vodiča, iz te jedinstvene priče zrači, kao aura, duh grada o čijim ulicama pričaju. Na tim ulicama, i u tom duhu, susrećemo se svi."

ANTE BAŠIĆ: ANDRIĆEVO SVJETLO IZNAD PUTA

BIBLIOTEKA: KNJIŽEVNE NAUKE,

UMETNOST I KULTURA

KOLEKCIJA: TEMA

Studija hrvatskog slaviste mlađe generacije Ante Bašića (1981) bavi se poetikom Ive Andrića iz aspekta Jungove analitičke psihologije, s posebnim osvrtom na Andrićevu pripovetku *Jelena, žena koje nema* i ostale pojavne manifestacije lika Jelene u njegovom opusu. Bašić u prvom delu knjige najpre daje pregled i sumu dosadašnjih književnokritičkih interpretacija čuvene Andrićeve pripovetke, a zatim, koristeći polazišta analitičke psihologije i jungovske teorije o nesvesnom i simbolima, analizira način na koji je Andrić koristio mitsku građu u svojim delima, kao i lik Jelene koji se, u funkciji projekcije anime, ispostavlja kao središte Andrićevog ličnog i poetskog univerzuma. "Vjerovatno je sasvim suvišno spomenuti da smo ovaj rad započeli zato što (kao i mnogi drugi) – volimo Andrića", reči su kojima Bašić zaključuje svoju studiju. "Ali trudili smo se, iako odabrani pristup nije to uvijek jednostavno omogućavao, biti navođeni onom davnom opaskom mladog Crnjanskog mladome Andriću: 'Ne zaboravite da ja volim Ivu Andrića iz knjiga – a ne iz života, pošto se u životu ja uvek pretvaram, a na papiru nikad! I mi volimo 'tog', iz knjiga, Andrića."

NOVO U PRAVNOJ BIBLIOTECI

**PRIM. DR GAVRILO
ŠČEPANOVIĆ,
PROF. DR ZORAN STANKOVIĆ,
PROF. DR ZDRAVKO PETROVIĆ:**

*SUDSKOMEDICINSKO
VEŠTAČENJE*

PROF. DR MILAN ŠKULIĆ:
*KOMENTAR ZAKONIKA O
KRIVIČNOM POSTUPKU*

GRUPA AUTORA:
*OBAVEZNA OSIGURANJA
U SAOBRAĆAJU I
NAKNADA ŠTETE*

ĐORĐE D. SIBINOVIĆ:
PRAVO ADVOKATURE

DRAGOLJUB SIMONOVIĆ:
*UGOVORNA ČITANKA
KNJIGA PRVA
DRUGO IZMENJENO I
DOPUNJENO IZDANJE*

DAMJAN TATIĆ:
*ZAŠTITA PRAVA OSOBA
SA INVALIDITETOM
DRUGO DOPUNJENO IZDANJE*

JAN KJENJEVIĆ: UVOD U ISTORIJU CIVILIZACIJE ISTOKA I ZAPADA

PREVOD: IVANA ĐOKIĆ-SAUNDERSON

BIBLIOTEKA: DRUŠTVO I NAUKA

Knjiga Jana Kjenjevića, profesora na Institutu za orijentalistiku Varšavskog univerziteta, bavi se istorijom i značenjem pojmova Istoka i Zapada, kao i njihovom interpretacijom u svetlu izazova koje donosi XXI vek i multipolarni svet budućnosti. Na početku svoje knjige Kjenjević najpre objašnjava kako je uopšte došlo do formiranja međusobno suprotstavljenih pojmova Istok i Zapad, u doba podele Rimskog carstva, a zatim kako je kasnije, u epohi evropske dominacije sve do XX veka i razdoblja blokovske podele, u ove pojmove unesen njihov opozitni civilizacijski, odnosno politički, religijski, kulturni, imperijalni, kolonijalni i svaki drugi sadržaj. Kjenjević se svojom knjigom suprotstavlja pojednostavljenim interpretacijama složenog sveta današnjice, nedovoljnim za njegovo razumevanje i neuspešnim u pokušajima njihove primene. U takvim okolnostima, na početku XXI veka ponovo se postavljaju pitanja o budućnosti globalnog poretka, pri čemu se sve češće polazi od pretpostavki i konvencija međusobno konfrontiranih civilizacija čiji se oblici mogu pokazati kao presudni u zavisnosti od toga da li konfrontacije dobijaju formu sukoba ili dogovora. U tom smislu, ova knjiga je pisana s ciljem da se pripremimo za slobodno kretanje u svetu mnogih kultura i prekoračimo granice koje je sebi stvorila naša civilizacija. Istovremeno je reč o uvođenju novih pojmova povezanih s formiranjem identiteta društvenih sistema i određivanjem civilizacijskih pripadnosti.

KARL JASPERS: STRINDBERG I VAN GOG

PREVOD: BAJRAM LIČINA

BIBLIOTEKA: UMETNOST I KULTURA

EDICIJA: PEŠČANA KNJIGA

Nastao iz pitanja o granicama razumljivosti ljudskog života i stvaranja, rad Karla Jaspersa *Strindberg i Van Gog* prvi put je objavljen 1922. godine u zbirci rukopisa o primenjenoj psihijatriji. Polazna tema za Jaspersa bila je odnos duševne bolesti i umetničkog stvaralaštva, a za prvi predmet svoje analize uzeo je Augusta Strindberga i njegovo delo. Šizofrenija je u Strindbergovom slučaju bila odlučujući faktor njegove egzistencije, pa time i faktor u razvoju njegovog pogleda na svet koji je dalje uticao na sadržaj njegovih dela, smatra Jaspers, a zatim prati taj uticaj i analizira ga. Bez namere da da sveobuhvatnu ocenu Strindberga kao pesnika, on uočava da snaga Strindbergovog svetonazora prisutna u njegovom delu ne izvire iz jedne ideje, već iz duhovne egzistencijalne zapitanosti bolesnika. Kako svako kazuističko psihopatološko saznanje počiva na poređenju, Jaspers u drugom delu knjige analizira najpre primer sličan Strindbergovom, primer šizofrenije kod Svedenborga, a zatim govori o slučaju sasvim različitom od Strindbergovog – Van Gogovom, kao i njemu srodnom, slučaju Fridriha Helderlina. U Van Gogovom i Helderlinovom delu obelodanjuje se izvesna metafizička dubina kao rezultat jednog teško razumljivog duševnog iskustva, smatra Jaspers, ali i skreće pažnju da spoznaja izvesnih umetničkih dela kao šizofreno uslovljenih nipošto ne znači srozavanje njihove vrednosti. "Mi vidimo dubinu, objavu tamo gde je to istinito, ali kod šizofreničara to vidimo u nedostižnom obliku koji nema uzora", piše Jaspers. "Oni su za nas blagotvorni ako doživimo apel njihove egzistencije, poziv na preispitivanje, i ako u njihovim delima, kao u svemu što je rođeno kao istinito, pronađemo uvid u apsolutno, koje nama, uvek skriveno, postaje vidljivo samo u konačnim oblicima. Ali opasno je njih uzimati kao uzor."

IVAN VUJAČIĆ: KEJNZ PROTIV KLASIKA

BIBLIOTEKA: DRUŠTVO I NAUKA

EKONOMSKA EDICIJA

Od kada je 1936. godine objavio svoju kapitalnu studiju *Opšta teorija zaposlenosti, kamate i novca*, Džon Mejnard Kejnz (1883–1946) je sledećih četrdesetak godina smatran neprikosnovenim ekonomskim autoritetom koji je ustanovio temeljno učenje o makroekonomskim odnosima i postavio osnove posleratnog međunarodnog monetarnog sistem. Međutim, od osamdesetih godina prošlog veka do nedavno, njegove ekonomske teorije smatrane su prevaziđenim, naročito u pogledu njegovih teoretskih pretpostavki za aktivnu državnu intervenciju koje su se pokazale kao efikasan lek protiv Velike ekonomske krize tridesetih godina XX veka i ponudile tadašnjem američkom predsedniku Ruzveltu ekonomske mehanizme da obnovi SAD nakon depresije. Međutim, svetska kriza koja je dramatično pogodila globalnu privredu septembra 2008. godine vratila je Kejnza i njegove radikalne teorije na ekonomsku pozornicu. Knjiga profesora Ekonomskog fakulteta u Beogradu i bivšeg ambasadora Srbije u SAD Ivana Vujačića *Kejnz protiv klasika – Formalna analiza i poređenje* bavi se upravo Kejnzovim teorijama i njihovim aktuelnim interpretacijama, naročito u odnosu prema klasičnim ekonomskim modelima, i predstavlja nezaobilazno štivo na srpskom jeziku o klasičnom i kejnzijanskom pristupu makroekonomiji i o ulogama koje fiskalna i monetarna politika mogu da imaju u periodima krize.

MIHAIL BERG: LITERATUROKRATIJA

PREVOD: RADMILA MEČANIN

BIBLIOTEKA: KNJIŽEVNE NAUKE, UMETNOST I KULTURA

EDICIJA: GLASNIK

Baveći se teorijom i praksom ruskog postmodernizma i problemom promene statusa književnosti u ruskom društvu od šezdesetih do devedesetih godina prošlog veka (od krize realizma do krize postmodernizma), ruski teoretičar Mihail Berg je u svojoj kontroverznoj studiji *Literaturokratija* pokrenuo niz provokativnih pitanja koji se tiču političkog sadržaja spisateljskog rada i književnog stvaralaštva uopšte. U osnovi ovog rada jeste analiza fenomena prisvajanja i preraspodele realnih i simboličkih vrednosti u polju književnosti, odnosno pokušaj da se uspostavi instrumentarij za određivanje društvene vrednosti različitih umetničkih postupaka i književnih strategija prisutnih na savremenoj ruskoj književnoj sceni. Pored estetskih, jedan od važnih parametara koji čine tu vrednost jeste obim i struktura preraspodeljive moći, u koju ulaze, npr, politički prestiž i socioknjiževna vlast, a koji se prepoznaju u kategorijama uspeha, priznanja, položaja u društvu, pripadnosti realnoj ili imaginarnoj autoritativnoj grupi itd. Berg se u svojoj studiji bavi u prvom redu ruskom književnom scenom, ali su pitanja koje pokreće od šireg značaja, posebno za postsocijalističke zemlje u kojima su književnici i književnost tradicionalno imali specifičnu društvenu i političku težinu i u kojima su pitanja istorijskog, kulturnog, socijalnog i političkog nasleđa još uvek otvorena. U tom smislu Bergova analiza je umnogome primenjiva i na savremenu srpsku književnu scenu unutar koje takođe postoji tendencija da se odabrane književne poetike i postupci vide kao svojevrсни politički iskazi koji obezbeđuju određenu političku i sociokulturnu konjukturu.

LJUBOMIR MADŽAR:

ISKUŠENJA EKONOMSKE POLITIKE U SRBIJI

BIBLIOTEKA: DRUŠTVO I NAUKA
EKONOMSKA EDICIJA

Naš vodeći ekonomista Ljubomir Madžar u svojoj najnovijoj knjizi istražuje moć i nemoć ekonomske nauke u aktuelnoj ekonomskoj krizi, najpre globalno, a onda konkretno u Srbiji, u kojoj je nužno da se svede, kako kaže, "neveseli bilans" učinaka dosadašnjih ekonomskih politika. Polazna Madžareva pozicija jeste da je uobičajena kritika vladinih ekonomskih politika obično nezadovoljavajuća – ne samo stoga što ni ekonomisti ni ekonomska nauka nemaju definitivne i pouzdane odgovore na sva pitanja već i zato što se često zanemaruju politička i druga ograničenja koja u određenoj meri vezuju ruke političarima. Ovaj svoj izazovan stav Madžar u knjizi temeljno obrazlaže i polemički brani. "Razumevanje za teškoće praktične realizacije treba kod onih koji daju preporuke da bude deo mudrosti, ako ne već ekspertize", poručuje Madžar. "Samo tako biće izbegnut, a gde se pojavi prevaziđen, antagonizam između onih koji daju predloge i preporuke i onih kojima su te poruke iz sveta nauke upućene. Jer bez konstruktivne i zdrave komunikacije na toj relaciji, svaka kritika i savetovanje sa pratećim preporukama biće isprazni i neproduktivni. Deo zanata eksperata i profesionalaca jeste gradnja mostova prema institucijama i zvaničnicima koji treba da prihvate i realizuju njihove predloge i preporuke."

SREĆKO ĐUKIĆ:

RUSKI GAS U EVROPI – OD DETANTA DO JUŽNOG TOKA

BIBLIOTEKA: DRUŠTVO I NAUKA
EKONOMSKA EDICIJA

Knjiga *Ruski gas u Evropi – Od detanta do Južnog toka* ambasadora Srbije u Belorusiji i doajena srpske diplomatije Srećka Đukića predstavlja diplomatski ogled o ruskom energetske resursu našeg veka – gasu. Energija jeste važan deo spoljne politike i obavezan predmet diplomatije, pa energetska diplomatija ima obavezu da pronikne u tajne "ruskog opasnog oružja", kako je nazvan prirodni gas pošto je prepoznat kao energent budućnosti. Ruska energetska imperija snabdeva gasom Evropu, da bi se u poslednje vreme okrenula Prema Kini, Pacifiku i SAD, a Srbija je, uključenjem u Južni tok postala deo evropske mreže gasovoda i time značajan faktor evropskog energetskeg saobraćaja. Srećko Đukić u svojoj knjizi osvetljava rusku industriju gasa, od njenog nastanka pre pola veka, naročito od sedamdesetih godina prošlog veka kada prirodni gas postaje prva značajna sovjetska roba na svetskom tržištu i time materijalna osnova politike detanta, pa sve do danas kada upravo gas predstavlja ekonomsku, finansijsku i socijalnu kičmu Rusije i služi joj kao nezamenjiv spoljnopolitički instrument. Pored toga Đukić prikazuje i stanje i tendencije na globalnom gasnom tržištu, kao i načine kako su u svetskoj energetskej igri prisutni ne samo veliki novac već i politički i ekonomski interesi vodećih svetskih sila.

ČASOPISI

"IZAZOVI EVROPSKIH INTEGRACIJA"

Tema novog, četrnaestog po redu broja časopisa "Izazovi evropskih integracija" jeste pitanje restitucije imovine u Srbiji. O restituciji kao uslovu za povratak Srbije u zajednicu evropskih demokratija za ova broj "Izazova evropskih integracija" piše Predrag Vasić, o Nacrtu zakona o restituciji piše Milan Parivodić, a o preduslovima, ostvarenju i očekivanim rezultatima predstojeće restitucije (denacionalizacije) u Srbiji govore Srboљub Glišić i Milivoje Antić. Konfesionalnom restitucijom kao delom denacionalizacije u Srbiji bavi se Vladimir Todorović, ekonomskim aspektima restitucije Goran Nikolić,

a pravom na imovinu i obavezi nadoknade u slučaju njegovog ograničenja u međunarodnom pravu Dušan Ignjatović. U ostatku broju Laslo Varga piše o predsedavanju Mađarske u EU, Vojkan Simić o evropskim integracijama u svetlu regionalne inicijative za pravosudnu saradnju, Jasminka Simić medijima i evropskoj integraciji, dok je Aleksandar Ilić napisao tekst o Vaclavu Klausu i češkom iskustvu tokom poslednje dve decenije demokratije pod naslovom "Budućnost je prošlost".

ЈП Службени гласник – службене, аутентичне и потпуне информације о прописима и другим актима Републике Србије!

Купите по најповољнијим условима!

ПЛАНИРАЊЕ И ИЗГРАДЊА

Прописи и други релевантни документи

Приређивачи и аутори

Миљана М. Ђаловић • проф. др Златко Стефановић • др Боса Ненадић
Катарина Манојловић-Андрић • Љиљана Лазић

Редакцијски пречишћен текст *Закона о планирању и изградњи* (с оригиналним приказом *Службених гласника Републике Србије* у којима су основни текст *Закона*, измене и допуне објављени) + *Објашњење Закона* + *Образложење Закона* + *Пречишћени текстови 23 закона од значаја за ову област* + 33 подзаконска акта + *Посебне узансе о грађењу* + 300 других релевантних докумената!

Све на једном месту! Практично, комплетно, тачно!

432,00 дин. (са ПДВ-ом)

ЗАКОН О ПЛАНИРАЊУ И ИЗГРАДЊИ • ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПЛАНИРАЊУ И ИЗГРАДЊИ • ОБЈАШЊЕЊЕ ЗАКОНА О ПЛАНИРАЊУ И ИЗГРАДЊИ СА ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА • ДРУГИ ЗАКОНИ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ОБЛАСТ ПЛАНИРАЊА И ИЗГРАДЊЕ • ПОДЗАКОНСКИ АКТИ И ДРУГИ ПРОПИСИ У ВЕЗИ СА ПРИМЕНОМ ЗАКОНА О ПЛАНИРАЊУ И ИЗГРАДЊИ • СУДСКА ПРАКСА • СТРУЧНА МИШЉЕЊА • ПИТАЊА И ОДГОВОРИ • ПОСЛОВНА ПРАКСА – МОДЕЛИ УГОВОРА • РЕФЕРЕНТНА ЛИТЕРАТУРА

Свим купцима програмског пакета *Планирање и изградња* – прописи и други релевантни документи, по захтеву, у наредна два месеца достављамо електронском поштом новодонете и измењене и допуњене текстове подзаконских аката у вези са *Законом о планирању и изградњи*, из садржаја Пакета. (011 30 60 300, servis@sglasnik.com)

© ЈП Службени гласник, 2011.

Посетите књижаре *Гласника* или поручите ДВД на телефоне: 011 / 30 60 369, 30 60 588, 36 444 52, 36 31 049; e-mail: pretplata@sglasnik.com; www.sglasnik.com. Поштарина и ПДВ урачунају су у цену. Испорука у року од два дана од дана уплате!

VREME

Copyright © NP Vreme, Beograd

Upotreba materijala iz ovog fajla u bilo koje svrhe osim za
ličnu arhivu dozvoljena je samo uz pisano odobrenje NP Vreme

PDF IZDANJE RAZVILI: Saša Marković i Ivan Hrašovec

OBRADA: Marjana Hrašovec